

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Александра Данкова Парашкевова – член на научно жури
съгласно Заповед на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“ № 996 от
14.09.2017 г.

на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
„доктор“, професионално направление 3.7 „Администрация и управление“,
научна специалност „Организация и управление извън сферата на
материалното производство“

на тема „Управление на риска и непрекъсваемостта на информационно-
технологични процеси в публичния сектор и бизнеса“

Докторант: Никола Тилев Иванов

Научен ръководител: проф. д-р Павел Павлов

Настоящото становище е изготвено съгласно заповед № 996/14.09.2017 г. и въз основа на представени от докторанта: дисертационен труд; автореферат; справка за приносите в дисертационния труд; публикации по темата на дисертационния труд.

Представените материали са в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ и Наредба 12 на ВСУ „Черноризец Храбър“ за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ и научна степен „доктор на науките“.

1. Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем в научно и научноприложно отношение

Актуалността на дисертационния труд се определя от важноста на разглеждания в нея основен проблем – управлението на риска на информационно-технологичните процеси.

Актуалността на изследваната проблематика произтича от необходимостта по-добре да се управляват негативните въздействия на рисковете и прекъсванията на информационно-технологични процеси (ИТП) в публичния сектор и бизнеса. Научното осмисляне на проблема за информационно-технологичните процеси, особено пречупен през мениджирането на риска и непрекъсваемостта, изисква решението на комплекс от проблеми от теоретичен, инструментален, нормативен и организационно – методологически характер. Това налага научната трактовка от докторанта на въпросите за приложението на международно стандартизиран подход и открояването на инструментариума на този подход с оглед постигането на максимална ефикасност и ефективност, както и с оглед формирането на методологическа рамка при реализирането на управлението на риска и непрекъсваемостта на информационно-технологичните процеси.

На фона на недостатъчните научни разработки в областта на изследваната от докторанта проблематика, както и на база все по-интензивно течащите процеси за публичност, прозрачност и антикорупционност в административния апарат на държавите, дисертационният труд на Никола Иванов се откроява с научно-приложна стойност и полезност.

Дисертационният труд на Никола Иванов обхваща широка палитра от проблемни въпроси, което го прави многоаспектно емпирично изследване на релацията „информационно-технологични процеси – риск базирано управление” в публичния сектор и бизнеса.

2. Степен на познаване състоянието на проблема и творческа интерпретация на литературата

В своето изследване Никола Иванов използва 135 научни заглавия, от които 85 на кирилица и 50 на латиница и 37 закони и подзаконови източници. Библиографската справка дава основание да се заключи, че подбора и обхвата

на използваните законодателни източници и научна литература са безспорна предпоставка за задълбочено изследване по темата с научно-приложен характер.

Литературните и законодателните източници са използвани коректно, като голяма част от тях са цитирани в текста на дисертацията. Изборът на научни заглавия, стилът и аналитичността на дисертационния труд позволяват да се обобщи, че Никола Иванов познава добре достиженията на науката в изследваната от него област, систематизира известните научни постижения, синтезира научни тези, откроява и формулира нерешените проблеми.

3. Кратка аналитична характеристика на дисертационния труд

Дисертационният труд на докторанта Никола Иванов е с обем 262 стр. Структуриран е съобразно изискванията за дисертационно изследване и съдържа увод, три глави, заключение, библиография, 7 приложения, списъци на използваните термини и съкращения. Основният текст съдържа 13 таблици и 13 фигури.

Съдържанието на всяка от главите е разпределено в отделни параграфи, като в края на всяка глава са направени конкретни изводи, които представят резултатите от изследването, обобщения и оценки по разглежданата проблематика. Дисертацията съдържа множество препратки и позовавания на нормативната база не само на България, но и на ЕС, които по подходящ начин правно подпльтват дисертационното изследване. Стилът на изказ е много добър. Дисертацията е написана на научен език като се владеят и прилагат съответстващите терминология и понятиен апарат.

Обектът и предметът на дисертационния труд намирам за коректно зададени.

Формулираната изследователска цел („да се предложат и тестват концептуални насоки, вкл. проблемно-ориентиран, интегриран и международно стандартизиран подход, процесен модел и методическа рамка за политико-стратегическо насочване, организационно-тактическо осигуряване и оперативно-инструментален контрол за управлението на риска и непрекъсваемостта на информационно-технологични процеси“) намирам

изследователската цел за добре конструирана и съответстваща на реалните достижения, показани в дисертационния труд.

Поставените за решаване задачи в дисертационния труд са 3, като техните формулировки са прецизни и изчерпателни.

Изследователска теза и прилежащите ѝ подтези са свързани основно с това, че подобряването на управлението на риска на публичните и бизнес информационно-технологични процеси, чрез прилагане на проблемно-ориентиран, интегриран и международно стандартизиран подход, процесен модел и съобразена с тях методическа рамка за анализ и проектиране на защитени от прекъсване процеси ще постави риска за организационната и информационна сигурност в приемливи граници.

В **Глава първа** докторантът е изследвал състоянието на основните аспекти при управлението на риска и непрекъсваемостта в международен и национален план, идентифицира основните проблеми на националната практика. Систематизирайки разработките на голям брой автори, както и нормативни актове от законов и подзаконов характер, докторантът представя теоретичните схващания за информационна сигурност, риска и непрекъсваемостта на информационно-технологични процеси.

На база направения анализ на съвременните разбирания за риска авторът дефинира някои от основните характеристики за същността му като цялостен процес, интегриран в дейността на организацията, целящ да допринесе за реализиране на целите на организацията. Представят се основните въпроси при изследване на риска, неговата същност, видове и основни характеристики. Представя се националната нормативна уредба за управление на организационния риск и включените в нея процеси и организация

Проведеният критичен анализ, позволява на Никола Иванов да дефинира аргументи за приемане на международно стандартизирано и интегрирано управление на риска и непрекъсваемостта в публичния сектор и бизнеса в страната.

Проучванията на докторанта относно ролята на управлението на риска в глобален и национален план сочат, че голяма част от организациите в света и Европа осъзнават, че са изправени пред комплексни и нарастващи рискови проблеми, но само половината от тях прилагат формално управление на риска.

В първа глава докторантът синтезира извода, че националната практика за управление на организационния риск в сравнение със световната рамка показва наличие на пречки, проблеми и изоставане на практиката за управление. Организациите от публичния сектор и бизнеса са изправени пред трудно изброими и идентифицируем ирискове. Нараства частта от тях, която развиват своите информационни системи и са изправени пред усложняващи се организационен риск и прекъсване на критични информационно-технологични процеси. Те разполагат с ограничени ресурси и трябва да намерят решения за сигурността на използваната информация, които гарантират най-добра възвръщаемост на инвестициите и текущите разходи.

В **Глава втора** на дисертационния труд са анализирани прилаганите национални практики, аргументира приемането на проблемно-ориентиран, интегриран и международно стандартизиран подход, процесен модел и методическа рамка за управление на риска и непрекъсваемостта на информационно-технологични процеси. Разграничават се четири групи организации, опита на които в сферата на управление на риска и непрекъсваемостта и информационните системи се свързва с достигнатото равнище на зрялост на тяхната организационна култура. Разграничаването на изброените групи организации позволява по-детайлен анализ на еволюцията на практиките и адресиране на добри стандартни практики за управление на риска и непрекъсваемостта.

Изследването позволява на докторанта да предложи подход и модел за управление на риска и непрекъсваемостта в публичния сектор и бизнеса, основан на няколко признака, някои от основните, от които са: интегрирано управление на организационните, информационни и свързани с непрекъсваемостта на информационно-технологичните процеси рискове; национално нормативно и международно стандартизирано управление на риска и непрекъсваемостта на информационно-технологичните процеси; комплексно, структурирано и систематизирано процесно управление на риска и непрекъсваемостта; преминаване от функционално към програмно, проектно и ситуационно управление на риска и непрекъсваемостта и др.

Отчитайки, че критериите позволяват да се даде предпочитание и приеме проблемно-ориентиран, интегриран за съвместно управление на организационния и информационен риск, и международно стандартизиран

подход при управление на риска и непрекъсваемостта на информационно-технологичните процеси в публичния сектор и бизнеса, следва да се отбележи, че това е съществено научно-приложно постижение на Никола Иванов още повече, че този подход не е само фокусиран върху риска. В него на преден план излизат и са водещи проблемите за непрекъсваемостта на ключовите и критични процеси, които причиняват рисковите въздействия. Идентификацията и въздействието на риска е предпоставка за дефиниране и опит за предотвратяване на потенциални проблеми за организационната, информационна сигурност и непрекъсваемостта.

Докторантът посочва основните етапи стъпки на формулирания от него процесен (цикличен) модел за управление на риска и непрекъсваемостта. Той предлага Методическа рамка за управление на риска и непрекъсваемостта на информационно-технологични процеси в организациите от публичния сектор и бизнеса, включваща елементи като: обхват на управление; нормативни препоръки; термини и определения; организационен контекст; лидерство; програмиране и планиране; поддръжка; опериране; оценка на работните характеристики и подобряване.

Разработените в предходните глави теоретични и практически проблеми са в основата на формулираните в **Глава трета** основни практико-приложни ориентири за апробиране на Методическата рамка за управление на риска и непрекъсваемостта на информационно-технологични процеси. Апробацията включва набор на данни за информационните системи на организации за публично банкиране и пътно строителство, анализ и интерпретация на резултатите и изводи и предложения за подобряване на рамката за одит и концептуално проектиране на система за управление на риска и непрекъсваемостта.

В съдържателно отношение посочените в **Автореферата** приноси отразяват обективно постиженията на докторанта.

По проблемите, третираните в дисертационния труд Никола Иванов представя 4 публикации в научни издания в (статии в България и доклади на международни научни конференции). В тях са отразени основните приноси от дисертационния труд.

4. Обобщение на силните страни на дисертационния труд

Най-съществените преимущества на дисертационния труд на Никола Иванов са:

1. Дисертационният труд представлява аналитично изследване по актуална и значима от научно естество проблематика.
2. Коректно са дефинирани предметът, обектът, целта и задачите на дисертационното изследване.
3. Дисертацията е базирана на широк обем изследвани научни, законови и подзаконови източници. Авторът демонстрира аналитичност и концептуалност.
4. Докторантът показва безспорни изследователски умения - познава много добре материята по темата, откроява нерешените проблеми по изследваната тематика.
5. Постигнатите в хода на дисертационното изследване резултати са апробирани в публичния сектор.

5. Научни и научно-приложни приноси

В дисертационния труд са посочени 5 приноса, които могат да бъдат приети. Тези приноси включват:

1. Идентифициране и обобщаване на актуалните характеристики и проблеми при управление на риска и непрекъсваемостта на информационно-технологични процеси. На базата на ретроспективен анализ обобщаване на основните насоки и подходи за развитие на надеждността и непрекъсваемостта на информационно-технологични процеси в условията на мрежова комуникация, и нарастваща цифровизация на дейността в публичния и бизнес сектори.
2. Открояване на основните проблеми на визията, политиката, целевото насочване и стратегията, програмирането, планирането и проектирането на противодействието и приложението в критичната инфраструктура при управление на риска и непрекъсваемостта.

3. Разработване на е методология, включваща обосновка за приложение на проблемно-ориентиран, интегриран и международно стандартизиран подход, процесен модел и методическа рамка за одит и концептуално проектиране на системи за управление на риска и непрекъсваемостта на информационно-технологичните процеси.
4. Аprobиране на приложимостта на методическата рамка за управление на риска и непрекъсваемостта в условия на публично банкиране и пътно-строителен бизнес като е реализирано пилотно емпирично проучване.
5. Синтезиране на изводи и предлагане на мерки за подобряване на националната практика за управление на риска и непрекъсваемостта на информационно-технологичните процеси.

Преценявам, че приносите са лично дело на докторанта, които той е постигнал сам под ръководството на научния си ръководител.

6. Бележки и препоръки

Като всяка изследователска работа труд, така и предложения за оценка дисертационен труд подлежи на бъдещо усъвършенстване. Като негово основно достойнство може да се посочи доминиращия аналитичен и проектен характер на изследването. То несъмнено включва ключови инструменти за трансформация на управление на риска и непрекъсваемостта на информационно-технологичните процеси. Тяхното практическо внедряване и прилагане, обаче, ще се изправи пред редица задържащи фактори, които изследването отбелязва. Между тях е не само нормативната и технологична уредба, но корпоративната култура на организацията. Особено важна е мотивацията на човешките ресурси и капацитета им да се приеме и прилага при реализиране на системна политика за трансформация на управлението на риска.

Разглеждам възможността за бъдещо, по-задълбочено изследване на тези моменти като препоръка към бъдещата научно-изследователска работа на докторанта във всяка една от обектните сфери на бизнес и публичното управление.

7. Лични впечатления от докторанта

Познавам лично докторанта. Общото ми впечатление от него е, че той е добросъвестен научен работник.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Представеният за рецензиране дисертационен труд намирам за логически завършен и аналитичен.

Видно е, че Никола Иванов е открил нерешени или частично решени научно-приложни и регулаторни празноти в областта на управлението на риска и непрекъсваемостта на информационно-технологични процеси.

Като имам предвид актуалността на разглежданата проблематика, посочените приноси и възможността за практическото им приложение, считам, че дисертационният труд на Никола Иванов отговаря на общоприетите изисквания.

Представените материали съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Наредба № 12 на ВСУ „Черноризец Храбър“ за придобиване на образователната и научна степен „доктор“.

Процедурата по защита е коректно спазена. Поради това убедено препоръчвам на уважаемите членове на научното жури, на Никола Иванов да се присъди образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление „Администрация и управление“, докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“.

Варна, 19.09.2017 г.

Изготвил:.....

/доц. д-р Александра Парашкевова/